
LA GUERRA DE SUCCESSIÓ. DES DEL REGNE ENMIG DEL MAR

Del 28 de juliol al 30 d'agost del 2015

Què va passar a les illes Balears en la guerra de Successió? L'enfrontament contra Felip V va ser del conjunt de la nació catalana. De fet, la guerra no va acabar fins dia 11 de juliol de 1715. Una exposició en què es fa una mirada a 1715 des del mar i es ret un homenatge als darrers defensors de les llibertats catalanes.

Espai Sebastià Dalmau

EL BORN
CC

CRONOLOGIA GENERAL

(Cronologia elaborada per Llorenç Buades i Bartomeu Mestre)

1700	Novembre	Mor sense descendència Carles II, l'Embruixat. En un testament fruit de maniobres i d'intrigues, proclamà hereu Felip d'Anjou, nét de Lluís XIV.
1701	Setembre	Gran Aliança de l'Haia entre Anglaterra, Holanda i Àustria
	Octubre	Felip V jura a Barcelona, com a Felip IV d'Aragó, les constitucions.
1702	Maig	Confiscació dels llibres als mercaders mallorquins que tracten amb anglesos i holandesos.
1703	Setembre	Els Habsburg formalitzen els drets de l'arxiduc Carles com a rei.
1704	Maig	Carles III és reconegut a Lisboa com a titular dels regnes d'Espanya.
	Juny	Felip V declara la guerra a Carles III i a Portugal.
	Agost	Tropes angleses, holandeses i catalanes s'apoderen de Gibraltar.
1705	Març	100 artillers mallorquins van a Barcelona.
	Juny	Els catalans i els anglesos signen el pacte de Gènova.
	Agost	Els austriacistes guanyen Dènia, dirigits per Joan Baptista Basset.
	Octubre	Barcelona esdevé la capital austriacista en capitular els filipistes.
	Novembre	Carles III jura les constitucions catalanes. Les Corts valencianes proclamen rei de València a Carles III. Felip V de Castella ordena al comte d'Alcúdia confiscar el béns dels catalans que hi ha al Regne.
1706	Febrer	Felip V ordena al comte d'Alcúdia confiscar els béns dels valencians.
	Juliol	Carles III és jurat rei a Madrid.
	Setembre	La flota anglo-holandesa arriba a Eivissa i Carles III és reconegut com a legítim sobirà. Dia 25, la flota arriba a Palma i el comte d'Alcúdia capitula. Joan Antoni de Boixadors Pacs i de Pinós, comte de Savellà, serà el nou virrei.
	Octubre	Alçament popular austriacista a Menorca, on es proclama rei Carles III.

1707	Gener	Les tropes de Felip V recuperen el control de Menorca.
	Abril	Dia 25, a Almansa, l'exèrcit francoespanyol derrota les tropes aliades. Paradoxalment, el mateix dia Felanitx feia una gran festa en honor de Carles III.
	Maig	València cau en poder dels borbònics. 150 artillers surten de Palma cap a Barcelona per afegir-se als que ja hi havia. Saqueig i genocidi de Xàtiva, cremada per ordres de Felip V "para extinguir su memoria".
	Juny	Felip V aboleix els furs de València i Aragó i imposa les normes de Castella.
1708	Setembre	Les tropes anglohollandeses recuperen Menorca.
1709	Gener	Climent IX reconeix Carles III com a rei de les monarquies hispàniques.
	Novembre	Jaume Rossell Ruíz, marquès del Rafal (d'Oriola), nou virrei.
1710	Setembre	Madrid és ocupada temporalment per l'exèrcit austriacista.
1711	Gener	L'exèrcit francès ocupa Girona.
	Abril	La mort de l'emperador Josep fa que Carles III assumeixi la corona imperial.
	Juny	El marquès del Rafal desbarata una conspiració borbònica a Palma.
1713	Març	L'esposa de Carles III abandona Barcelona. Abans de partir, designa Josep Antoni de Rubí i Boixadors, marquès de Rubí, com a nou virrei de Mallorca.
	Abril	Tractat d'Utrecht entre Gran Bretanya i França.
	Juny	L'acord d'Hospitalet estableix la retirada de les tropes imperials.
	Juliol	El virrei Rubí imita la Junta de Braços de Barcelona i recomana continuar la guerra. El Gran i General Consell comissiona dos filipistes per negociar l'evacuació si es preserven els furs i privilegis del Regne. La gestió fracassa i s'acorda brindar suport, amb armes i queviures, a Barcelona. Centenars d'illencs (entre artillers i mariners) perdran les seves hisendes i, en molts de casos, les vides.
	Agost	El duc de Populi reclama la rendició del Regne, però Rubí s'hi nega.
	Setembre	El general José de los Ríos exigeix que Rubí abandoni Mallorca.
	Octubre	Van a Barcelona 53 artillers més, amb el capità Saurina i el tinent Ballester.

1714	Març	La pau de Rastatt ratifica la burla del Pacte de Gènova de 1705.
	Agost	Mor Anna, reina d'Anglaterra. El setge a Barcelona s'acarnissa a Santa Clara.
	Setembre	Barcelona capitula el dia 15 i, el dia 18, Cardona. Aquest mateix dia, l'ambaixador Felip Ferran de Sacirera, demana al rei Jordi I la intervenció anglesa i "que Cataluña con Mallorca y Ibiza, sea erigida en República (...) ya que por los susodichos medios se halla la justicia mantenida, establecidos los comercios de Inglaterra y Holanda, Portugal asegurado, los Reinos de Aragón y Valencia restablecidos en los privilegios de que están privados por la paz de Utrecht y Cataluña librada de ser un eterno monumento de su desgraciada fidelidad y de indigna memoria de la grande Alianza".
	Octubre	Enviat per Berwick, el general Dancourt insta la rendició de Mallorca. Rubí replica que ha demanat ajut a l'almirall Wishart a Menorca.
	Desembre	Felip V ordena a D'Asfeld l'expedició de conquesta.

1715	Gener	Exhibició de la Coronela. Rubí reforça les defenses i la moral de victòria.
	Febrer	L'emperador envia 1.200 soldats (majoritàriament alemanys) de reforç.
	Març	S'enforteix la guarnició de Cabrera amb Miquelets. El general Josep Moragues i dos dels seus homes són capturats en anar a defensar Mallorca. Van ser torturats i esquarterats. El cap de Moragues s'exhibí 12 anys al Portal de Mar de Barcelona.
	Abril	Tres vaixells borbònics són rebutjats pels maulets a la costa de Manacor.
	Maig	Comencen negociacions a París per a l'evacuació de Mallorca i Eivissa.

L'OCUPACIÓ DEL REGNE ENMIG DEL MAR

---

11 de juny	Embarquen a Barcelona 40 batallons d'infanteria i 48 esquadrons de cavalleria, amb un total de 29.886 homes i 2.792 cavalls en 400 vaixells.
13 de juny	L'esquadra simula l'atac a Santa Ponça en una maniobra de distracció.
14 de juny	El gruix de l'expedició, a la costa de Sóller, espera per anar a Alcúdia.
15 de juny	El cavaller d'Asfeld arriba a Cala Llonga, Cala Ferrera i Cala Figuera amb 11.000 francesos i cavalleria. L'endemà desembarca l'artilleria.
17 de juny	Les tropes filipistes acampen a Felanitx. Hi ha abusos i extorsions. Els borbònics abandonen un canó que els felanitxers estalonen castigat cap per avall. El virrei Rubí escriu als jurats que té carta de París de dia 14 de maig on es diu que s'ha pactat la suspensió d'hostilitats i, per tant, insta a mantenir la defensa.
18 de juny	Les tropes de D'Asfeld acampen a Santa Margalida.

- 19 de juny** Els canons d'Alcúdia disparen contra les tropes de D'Asfeld.
- 21 de juny** El gruix de la flota arriba a Alcúdia, on el governador capitula.
- 22 de juny** Assemblea del Gran i General Consell ampliat a representants de tots els estaments suplicant suspendre una "defensa infructuosa". L'austriacista Tomàs Burgués, marquès del Verger, i el botifler Albertí Dameto, marquès de Bellpuig, són encarregats de redactar els capítols d'una capitulació que eviti el bany de sang.
- 24 de juny** Rubí surt de la Ciutat i fa retrocedir els filipistes fins a Santa Maria. A Binissalem, George Forbes protesta a D'Asfeld per la invasió i reclama una treva de sis setmanes a l'espera del tractat de París. D'Asfeld rebutja la proposta i avisa de la imminent destrucció de Palma.
- 25 de juny** Tropes borbòniques s'acosten a la murada, però són rebutjats a trets. El coronel Ortiz, alacantí, i els miquelets ataquen els filipistes a la marina de Llevant.
- 27 de juny** Els filipistes s'instal·len a Son Fortesa amb l'objectiu d'iniciar el setge.
- 28 de juny** La cavalleria surt de Palma i sorprèn els filipistes a Son Ferragut. Els austriacistes pateixen 300 baixes. Els borbònics pateixen 400 baixes i 140 presoners.
- 29 de juny** L'artilleria bombardeja Son Fortesa quan D'Asfeld menjava. Després de l'ensurt, D'Asfeld avisa Forbes que acceptarà unes capitulacions honorables.
- 2 de juliol** Dos oficials filipistes entren a Palma i presenten en el Palau Reial les capitulacions signades per D'Asfeld aquell mateix dia. Les tropes austriacistes d'Eivissa i de Mallorca podran sortir amb honors cap a Sardenya. Quant a respectar els furs, D'Asfeld ho deixa en mans de "la generositat" de Felip V.
- 5 de juliol** Eivissa reconeix Felip V com a rei.
- 8 de juliol** Les tropes austriacistes abandonen Mallorca. L'endemà Rubí marxa en el vaixell de Forbes.
- 11 de juliol** D'Asfeld entra a Palma l'horabaixa, rep les claus de la ciutat i va a la Seu, on es canta un Te Deum.
- 29 de juliol** Jean François de Bette, marquès de Ledesma, és designat comandant del Regne. Aplicarà una sàdica conducta com la que ja ha practicat a Barcelona. Burlarà l'amnistia i altres aspectes de les capitulacions fins al punt que D'Asfeld escriurà al ministre de la guerra en protesta per la repressió.
- 28 de novembre** Decret de Nova Planta de Mallorca.
-

1715 LA FI DEL REGNE ENMIG DEL MAR?

L'enfrontament contra Felip V va determinar l'esquarterament de la nació catalana i la usurpació de la sobirania. La participació dels illencs en aquell episodi és poc coneguda i gens reconeguda, tant pel que fa a l'aportació dels mariners i dels artillers que auxiliaren el setge de Barcelona, com pel que fa a la guerra en el Regne de Mallorca, com a darrer bastió en defensa dels drets i de les llibertats

El corn marí representa un símbol dels maulets i dels miquelets en l'enfrontament contra Felip V. A Mallorca l'usaven els talaiers de les torres de defensa. (Il·lustració de Pere Capellà)

PLAFÓ 1

Que mai més no hi hagi guerres ni lluites entre els humans! **Guillem d'Efak** (Guinea Equatorial, 1930 - Palma, 1995) Autor de l'obra **El Regne enmig del mar** (Siau qui sou!).

LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL?

La guerra de Successió (1701- 1715) es desencadenà quan Carles II, en un testament irregular, va fer hereu Felip d'Anjou, nét de Lluís XIV. Anglaterra i Holanda, contràries a una monarquia francoespanyola i interessades en el dominis hispànics, donaren suport a Carles, segon fill de Leopold d'Àustria. Més enllà d'una lluita dinàstica, s'enfrontaven dos models: Felip IV (V de Castella) representava la cultura de la imposició –l'absolutisme–, i Carles III, la cultura de l'entesa –el pactisme.

Va ser una guerra moderna (en armament, espionatge, diplomàcia, premsa...) i cruel, amb el genocidi de pobles sencers i 1.250.000 víctimes. Fins al Tractat d'Utrecht (1713), va ser una guerra mundial entre els regnes i ducats d'Europa, amb projecció a Àsia i Amèrica. França s'empobrí, Espanya també i, a més, perdé bona part dels dominis europeus. Àustria i, sobretot, Gran Bretanya guanyaren territoris, millores comercials i poder. Després d'Utrecht, el conflicte es transformà en una guerra de submissió. Els exèrcits de Castella i de França ocuparen Catalunya, Eivissa i Mallorca que, annexionades, passaren a dependre del Consejo de Castilla. La nació catalana perdé la sobirania, patí l'esquarterament, va veure anul·lats els drets polítics i li aboliren les institucions.

Felip IV d'Aragó (V de Castella) (Retrat del pintor Jean Ranc, 1723. Museu del Prado de Madrid)

PLAFÓ 2

El vell Regne de Mallorca, Catalunya i Aragó, junt amb València, formàvem una gran federació. Guillem d'Efak

EL PONT DE MAR BLAVA

El 20 de novembre de 1700, quan des de Madrid informen el Gran i General Consell de la mort de Carles II, els jurats responen que el Regne de Mallorca és adjunt a la Corona d'Aragó i que seguiran el que disposi Catalunya. El 10 de gener de 1701 s'envia un ambaixador a donar el condol a la reina i se li encarrega "que se arregli segons lo que veurà observar als altres Regnes de la Corona d'Aragó procurant-los a imitar". El gest és indicatiu dels estrets lligams entre Mallorca i Catalunya durant tot el conflicte.

En paral·lel al que passà des del 1701 fins al 1705 a Barcelona i a València, el Regne de Mallorca es troba sota el poder borbònic, però bona part de la noblesa i de l'església, a més de les classes populars, són austriacistes. El 1702, les autoritats confisquen els llibres dels mercaders illencs que tractaven amb anglesos, flamencs i holandesos, el bisbe arresta vuit clergues, i el virrei, quatre adversaris dels Borbó. L'estiu de 1705, coincidint amb el Pacte dels Vigatans i el subsegüent Pacte de Gènova, per Mallorca es distribueixen pasquins i pintades: "A pesar de Portilla i d'Ametller regnarà Carles III!". Francisco de la Portilla era el bisbe filipista, i Francesc Ametller, un botifler de Manresa, regent de l'Audiència.

Mapa de Carles III (Editat per Pierre Portier. Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya)

PLAFÓ 3

Llavors el partit prenguérem de l'austríac Carles III i, pels nostres furs, cridàvem: "Fora galls i botiflers!" **Guillem d'Efak**

FORA GALLS I BOTIFLERS!

Després que Carles III fos reconegut com a rei legítim a Barcelona, l'octubre de 1705 –i a València, el mes següent– Felip V ordenà al virrei borbònic de Mallorca que els catalans i els valencians fossin tractats com a rebels enemics i desposseïts dels béns que tinguessin en el regne.

El setembre de 1706 la flota angloholandesa, comandada per John Leake, arribà a Eivissa i el Consell va capitular a l'instant. Posteriorment, la flota anà a Mallorca, on l'intent de resistència del virrei i de la guarnició francesa va ser debades. Els artillers havien desmuntat els canons. Des de la Part Forana arribaren pagesos armats al crit de "Fora galls i botiflers!". El comte de Savellà desembarcà amb els documents de Carles III que el designaven nou virrei.

Leake va cometre un error estratègic i, per manca de confiança, decidí no continuar cap a Menorca. Això no obstant, en saber que Mallorca i Eivissa ja eren austriacistes, el 20 d'octubre Joan Miquel Saura aixecà els menorquins en armes i proclamaren Carles III com al seu rei. En aquell punt de la història l'enfrontament contra Felip V era de tots els estats de la Corona d'Aragó.

Badia d'Eivissa (Obra de Lluís Salvador d'Àustria en el llibre Die Insel Balearen, 1881)

Dalt Vila (Obra de Lluís Salvador d'Àustria en el llibre Die Insel Balearen, 1881)

La flota angloholandesa arriba a Palma el setembre de 1706 (Obra de Jeremias Wolffens en el llibre Representatio Belli, ob successionem in Regno Hispanic, 1714)

PLAFÓ 4

Tant si eren d'Eivissa, de Palma o Maó tots plegats formàvem sols una nació. **Guillem d'Efak**

MENORCA, SINGULAR

El mapa complet va ser efímer. A finals d'octubre de 1706, l'exèrcit filipista recuperà Oriola i Elx i, després de la transcendental batalla d'Almansa del 25 d'abril de 1707, varen caure Xàtiva, València, Lleida...

La revolta austriacista de Menorca també va ser breu, perquè el gener de 1707 una flota francesa ocupà l'illa i recobrà el control. El governador filipista, Diego Leonardo Dàvila, practicà una cruel repressió amb execucions públiques i, el mes de novembre de 1707, va suprimir els privilegis i el sistema de representació.

El 14 de setembre de 1708, amb participació mallorquina, la flota de John Leake conqueria el castell de Sant Felip i hissava la bandera d'Àustria, tot i que la majoria de la guarnició era britànica. El 1713, quan el Tractat d'Utrecht validà la possessió de Gibraltar i Menorca per a la reina Anna d'Anglaterra, s'arrià la bandera de l'emperador i s'hissà l'anglesa. Durant el període britànic, es respectaren les lleis i les institucions menorquines (la Inquisició va ser abolida). Les lletres catalanes gaudiren a Menorca d'un període pròsper de creativitat, com demostra la figura de Joan Ramis.

Mapa dels Estats de la Corona d'Aragó (Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya)

El castell de Sant Felip i el port de Maó (1782) (Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya)

PLAFÓ 5

Després d'aquella endemesa tot romangué com abans: els pobres més boca closa i més vídues plorant, plorant. Guillem d'Efak ...

TOTES ROMANDREU FADRINES! (PÓLVORA...)

Després del Tractat d'Utrecht i del Pacte de l'Hospitalet (1713), d'evacuació de les tropes imperials, Catalunya, Eivissa i Mallorca foren abandonades. No obstant això, en defensa dels drets i de la dignitat, els catalans acordaren mantenir la guerra a ultrança. Els filipistes s'apoderaren de Tarragona i iniciaren el setge de Barcelona. El nou virrei de Mallorca, Josep Antoni de Rubí i de Boixadors, decidí reforçar la defensa de les illes i assegurar la intendència de Barcelona.

En successives lleves, s'incorporaren a Barcelona a l'entorn de cinc-cents homes formats a l'Escola d'Artilleria de la Universitat de Mallorca, creada al segle XVI i amb un gran prestigi internacional. Els diaris del setge informen de la seva eficàcia. Quan, de nit, les tropes filipistes cavaven mines cap a les murades, els valencians il·luminaven el cel amb focs d'artifici i els illencs disparaven els canons. Defensaren el bastió de Santa Clara i es mantingueren fins a la caiguda. Les gloses populars els recorden:

Entre les vuit i les nou entràrem en bateria i entre les onze i migdia moltes de mares hi havia que es podien posar dol sense poder veure el sol del fum de s'artilleria. Fadrinetes mallorquines ja vos podeu divertir que, si sa guerra va així, totes romandreu fadrines.

Romanç d'agraïment de Barcelona a Mallorca (octubre de 1713) (Biblioteca Nacional de Catalunya)

Instruccions per a llançar una magrana de foc (Del llibre *Exercicio Práctico del fusilero y del granadero* publicat a Mallorca el 1714)

PLAFÓ 6

Tota quanta barca a la mar hi ha du les quatre barres en el pal més alt.

Guillem d'Efak

LA MAR FA FORAT I TAPA (...I FARINA!)

La gran aportació de Mallorca i les Pitiüses a Barcelona, superior a la dels artillers, va ser la dels mariners que, en centenars de casos, perderen hisendes i vides per proveir la ciutat de pólvora i farina. Feren milers de viatges, des d'Alcúdia, Eivissa, Felanitx, Palma, Pollença i Sóller. En veure les barques, els barcelonins feren popular la frase: “Arriba el rebost de Mallorca!”.

Moltes de barques foren abordades i els mariners llançats a la mar. El juliol de 1714, dels 60 vaixells que el dia 1 partiren de Palma, només n'arribaren 40 a Barcelona. El dia 21, un vaixell eivissenc capturà una gran nau borbònica “después de un reñido abordaje en que llegó a teñirse la mar de la sangre que caía por los corredores”.

El 9 de setembre de 1714, només dos dies abans de caure Barcelona, encara hi arribaren dues naus. La gent ho atribuí a un miracle de la Mare de Déu de la Mercè. Els 54 mariners, després de descarregar els aliments, es posaren fins al final al costat dels artillers illencs, a les ordres del general maulet valencià Joan Baptista Basset.

Barcino Magna Parens, el bloqueig marí- tim durant el setge de Barcelona de 1714 (Francesc de Santacruz. Viena, 1718. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona)

Flota de vaixells a Barcelona. (Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya)

PLAFÓ 7

El duc d'Anjou en "provincia" el vell Regne convertí. "Això ha girat malament!" –cantaven els mallorquins. Guillem d'Efak

EL DARRER BASTIÓ

Caiguda Barcelona, semblava immediata la rendició de Mallorca. Felip V cominà Josep Antoni de Rubí, amb amenaces i intents de suborn. La negativa va fer que el novembre de 1714, Berwick (comandant en cap de les tropes borbòniques) elaborés un detallat informe per a organitzar una gran expedició de conquesta, a les ordres de Claude François d'Asfeld, el genocida de Xàtiva.

Assessorat per l'angloirlandès George Forbes, cap militar de Menorca, Rubí reforçà la defensa. El març de 1715 designà comandant d'Eivissa Manuel Desvalls, últim governador de Cardona. El 4 d'abril, els maulets rebutjaren un desembarcament a Manacor. Guillem Riera, talaier de la torre de defensa, morí en esclatar-li el canó.

El mes de maig, a París, s'iniciaren converses per tal de pactar l'evacuació. La condició de preservar els privilegis va irritar Felip V i, sense cap avís, ordenà la invasió. Les ordres de Felip V a D'Asfeld eren contundents. Qualsevol vila "que se mantuviere en defensa, será quemada y deshecha hasta los cimientos, y toda la gente que se encontrare dentro será ahorcada (...), se pasará a cuchillo sin remisión, y se abandonará la Villa y su Pueblo al saqueo". El dia 11 de juny de 1715, s'embarcà cap a Mallorca des de Barcelona una tropa superior a la que havia assetjat i sotmès la ciutat.

Josep Antoni de Rubí i de Boixadors (1669-1740), darrer virrei austriacista del Regne de Mallorca. (Recreació de Francesc Riart)

George Forbes (1685-1765), comandant militar angloirlandès de Menorca. L'estratègia conjunta de Rubí i de Forbes va resultar determinant a l'hora d'evitar que la ciutat de Palma fos anihilada. (Recreació de Francesc Riart)

PLAFÓ 8

El vell Regne de Mallorca mai no ens el faran bocins, per això la història crida: Siau qui sou, mallorquins! **Guillem d'Efak**

L'OCUPACIÓ

Tal com estava previst, la flota es dividí. Una part anà a cala Llonga, on el 15 de juny de 1715 desembarcaren 12.000 francesos. L'endemà, 600 felanitxers plantaren cara i en el desigual combat hi va haver una trentena de morts. Les tropes filipistes continuaren cap a Alcúdia i dia 21 el governador va rendir la ben fortificada plaça.

D'Asfeld continuà cap a Palma. El 24 acampà a Binissalem. Allà, procedent de Menorca, el visità George Forbes per recriminar la violació dels acords de París de no actuar durant les converses de pau. D'Asfeld el va menystenir i Forbes aconsellà Rubí de no claudicar. El virrei actuà amb habilitat. D'una banda, encarregà una proposta de capitulacions a una comissió del Gran i General Consell. De l'altra, enfortí l'acció militar. El 28 atacaren per sorpresa el campament filipista i el 29 bombardejaren les cases de la possessió de Son Fortesa, on s'allotjava D'Asfeld, el qual, aquell mateix capvespre, avisà Forbes que acceptaria capitulacions honorables.

El dia 2 de juliol, D'Asfeld signà les capitulacions. Les tropes austriacistes estrangeres d'Eivissa i de Mallorca s'embarcaren cap a Sardenya, a toc de tambor i banderes alçades. El dia 11 de juliol a l'horabaixa, D'Asfeld rebé les claus de Palma.

Mapa de Mallorca de D'Anville (1715), encarregat per D'Asfeld (Bibliothèque Nationale de France)

PLAFÓ 9

Abans, per un càrrec, era condició de ser català i no d'altra nació. Guillem d'Efak

DE LA PRESA (1715)...

Després d'aquella guerra no arribà la pau. Les capitulacions foren profanades. L'amnistia promesa degenerà en repressió, amb execucions públiques i centenars de condemnats a galeres. Es confiscaren les armes "así de fuego como de corte" fins al punt que posseir un corn marí aixecava sospites de maulet. El sistema de defensa del Regne, amb milícies populars al llarg de gairebé 500 anys, se substituï per un exèrcit borbònic castellà. Els impostos es multiplicaren. El Decret de Nova Planta de Mallorca suprimí la llei d'estrangeria i, així, els càrrecs importants s'assignaren als castellans. La submissió va ser absoluta: militarització, legislació, símbols, aculturació educativa, castellanització, espoliació econòmica, desmemòria...

..A LA REPRESA (2015)

Al llarg dels darrers 300 anys, les Illes Balears i Pitiüses s'han distingit en la defensa de la llengua i de l'autogovern. Malgrat que, fins i tot en els períodes de la Segona República espanyola o la vigent restauració borbònica, les lleis espanyoles han prohibit les federacions territorials, la societat civil lluita per refer, per vies bàsicament culturals, l'esquarterament i la divisió que, cíclicament, es promou. La llengua, els símbols i la memòria mantenen viva la flama d'una comuna pertinença. Com va escriure Joan Pons i Marquès l'any 1919: "sota les ruïnes de la causa catalana batega l'esperit del poble espiant l'hora de fer sortir a la llum del dia la seva personalitat."

Decret de Nova Planta de Mallorca (Arxiu de l'Ajuntament de Santa Margalida)

Manifestació en defensa de l'educació en català (2013) (Fotografia de Joana Maria Pericàs)

PLAFÓ CRÈDITS

1715 LA FI DEL REGNE ENMIG DEL MAR?

En aquesta mostra, comissariada per l'escriptor Bartomeu Mestre, autor dels textos, han col·laborat generosament i desinteressadament, amb aportació de dades i d'imatges, assessorament lingüístic, revisió de textos, suggeriments metodològics, apunts crítics i supervisió històrica: Antoni I. Alomar, Pere Capellà, Josep Catà, Teresa Clota, Bernat Joan, Isidor Marí, Antoni Mas, Llibertat Mestre, Jordi Miravet, Guillem Morro, Antoni Muñoz, Jordi Peñarroja, Damià Pons, Joan Pons, Francesc Riart, Enric Ribes, Eva Serra, Cristòfol Soler i Miquel Àngel Tortell.

La producció expositiva ha anat a càrrec de Quaderna, Nordest Museum and Exhibit Services i Enpresa.

En memòria de Llorenç Buades Castell (1952 - 25 de juny de 2015), col·laborador actiu d'aquesta exposició.